

جورین ھونەری وینە چیکرنی یان نیگار کیشیی

ژیان عبدولھامید

د مان و ل سەدئ سیزدئ ل دەمی ئیتالیا پیشکەفتی و دەولەمەند بووی ھونەرمەندان ھونەری بیزنتی پەناکر و بەرەف ب کارئینانا وینەیین رەنگا و رەنگ و ب تاییەت رەنگین زەیتی و پری ھەست و سوز و ژوان ژئی وینئ شکو ھەر وەکو ئەلعزاو یا ل سەر جھئ پاشاتیئ ئەو ژئی یا (دشتیودی بیوتنسنا)، و قوتابخانا ھونەری یا (ج، سیمابو) کو کارکریە بو نەھیلانا شیوازی بیزنتی و چیکرنا ھیلان.

۴- شویشی رەنگا و رەنگ: ئیتالیا ب سەد سالان ژ باکورئ ئورپا گێرو بوو ب کارئینانا شویشی رەنگا و رەنگ و دقیرئ دا تشتئ ھونەرمەندان گرنگی پیئ دای ئەو ژئی رەنگ بوویە و ل دورھیلئ نە دگەریان و خالین دیتنئ ب کارنەدئینان، بەلکو پەنجەرین دێرو کوچکان دا پشکدارکریە سەر تابلووین رەنگا و رەنگ ب شیوی بازنە و چوارگوشە و لاکیشە رەنگ دکر، و نیف سەد نەبوری ھەتا ل سەر دیاربوونا ئیکەمین شویشی رەنگا و رەنگ ل فەرەنسا ھەتا گەھشتیە پلا پیشکەفتنئ ب تاییەت د پەنجەرین دێرا تشاور، پاشی ئەف ھونەرە بەرەف ئنگلەرا قە چوو، و جوانیا شویشی رەنگا و رەنگ دگەل کەنسین مەزنین قوتیا ھاتیە و ل دەمی قوتی نەماین جوانیا وان رەنگان ژئی نەمان.

چیکرنا ئایەتان ب نەخشین فوسەیفوسائی ب تاییەت ل صقلایا نورماندی.

۲- ھونەری مەختوتات: ئەف ھونەرە ل سەدئ سیزدئ گەھشتەلوتکئ ب تاییەت ل دەمی چیکرنا وینئ (ئەلەزراوئ)، خودانین نەخشین بچوک گرنگی ب کویراتیا رەنگی و جوانیا وئ و بەھایی وئ دگەل زیندانای وینە و بارا پتر ژ فان بابەتا ژ پەرتوکین پیروز و چپروکین قدیسا و پیغمبەرا د ھاتنە وەرگرتن، و ھندەک جارن وینەیین ئاشوپئی و راستیین روک و گیانەوہرا دەھاتنە چیکرن، ھەرەوسا سەرین مروشان دگەل لەشی گیانەوہرا یان بەروفاژئ دئیک وینەدا ب کارئینان.

۳- نەخشین دیواری: دناف نەخشین دیواری و زەخرەفین پەرتوکا گھورینەکا مەزن د شیوہ و بابەتین وئ دا ھەبوو و ھندەک جارن ھونەرمەندی ئەف ھەمیە پیکفە ب کارئینان و د سەردەمین ناڤین دا تاکە کەسی نەد ھیلا و داخواز ژ کەسئ داھینەر و بلیمەت دکر کو خو ژ خود و کار و دەم و رویدانین دەمی خو بەھلیت، لەورا مێژویی ھەمی ناڤ داعویران و ئەو نەخشین دیوارین ئافاھیان چ ل سەدئ ناڤین چ نەمان و ئەو شویوارین رەنگان ئەوین دەھاتنە ب کارئینان نەبوو راسپاردەک کو مانەکئ بو ھونەری وان بەھیلن، چونکی رەنگ د بورینا دەمی دا نە

ئەف جورئ ھونەر ل سەدئ شەشی بەری زایینی سەر ھلدایە کو ل دەستپیکئ ب تنئ لایەنئ نەقسا و زەخرەفا ب خوڤە دگرت پاشی و ل سەدئ ۵ئ بەری زایینی ھاتە فەگواھاستن بو لایئ دروستکرنا پەیکەر و ئافاھیا ب رەنگا کو فی ھونەری بارا پتر لایئ نەخشەکیشانی ب خوڤە دگرت و ب سئ ریکان دەھاتە دروستکرن، ئەوژئ نەخشەکیشان ل سەر ئاخئ و نەخشە ل سەر پەروکا و پاشی تیکھەلکرنا رەنگا ب شەمالکین ھەلیایی و ئەف جوورئ وینا کو گەلەک ب دئ خەلکی بوون لەورا دەیتە ھژمارتن سەر دەمی زترین ل یونانی.

ب شیوہکئ سەرەکی ئەف ھونەرە چوار شیوان ب خوڤە دگرت ئەوژئ:

۱- ھونەری فوسەیفوسا: ئەف ھونەرە گەلەک ب ھوربینی دەھاتە ل قەلەم دان، و ھندەک دبیژن کو ھونەرمەندین بیزەنتی روژھەلاتی ل ئیک ژ دیرین ترشلو و دیوارین وئ ب فوسەیفوسائی ھاتبونە نەخشاندن و دەیتە ھژمارتن ژ جوانترین تشت کو سەدئ ناڤین ل بووف خو ھیلائی، ھەرەوسا کارین نەخشاندنا فوسەیفوسائی ل دێرا قدیس (مرقس)ی بو ماوئ ھەفت چەرخا و ئیک ژوان پیکھاتیە ژ بلند بوونا پیغمبەر مەسیحی کو باشتەین ھونەر دەیتە ھژمارتن و لایئ دی یئ ئیتالیا ھونەرمەندین یونانی و بوسولمان ریک کەفتن بو